

Unconditional Basic Income Europe (UBIE) presidentea den Leire Rinconi elkarrizketa

1. Zergatik batu da UBIE aberastasunaren bidezko banaketari buruzko "ToShare" behatokira?

UBIn ulertzen dugu aberastasunaren banaketa justuak lehentasuna izan behar duela mundu mailan. Desberdintasun ekonomikoak desagerraraztea eta aberastasuna pilatzea ez da justizia sozialeko kontua bakarrik, gizartean antolatzekeko modu eraginkorragoa ere bada. Oinarrizko diru-sarrera bat, behar bezala aplikatuta, aberastasunaren bidezko banaketa lortzeko erabil daitekeen tresna ugarietako bat da. Behatokiarekin bat egiten dugu, ez bakarrik funtsezkoan den arlo komunagatik, baizik eta ekimen honen formetan sinesten dugulako. UBIE n, ezagutzen eta ikerketan oinarritutako aktibismoan sinesten dugu, eta, beste alde batetik, munduko justiziamugimendu bat indartzen, gurekin funtsezko balioak eta antzeko helburuak partekatzen dituzten erakundeekin sareak sortuz eta indartuz. Beraz, ikusten dugu konpartitzeko behatokian parte hartzea ideala dela, ez bakarrik maila substantiboan, baita forman ere.

2. Zergatik dira arazo aberastasun-metaketa eta ondoriozko desberdintasuna?

Aberastasun-metaketak eta horren ondoriozko desberdintasunak arazo bat planteatzen dute bi mailatan: bata, zein den bidezkoa edo etikoa, eta, bigarrena, sistema hau, sortutako emaitzen arabera, zein desiragarria den. Lehenengoari dagokionez, bidegabekeria ez da soilik aukerabanaketa bidegabearen inguruko banakako kontua, oparotasun ekonomikoari, errealizazio pertsonalari edo osasunari dagokienez, gizarte-maila desberdinetan; aitzitik, gizarte-kontua ere bada. Sistema bidegabe eta inmoral honek arriskuan jartzen du erakunde politiko eta ekonomikoen zilegitasuna.

Beste gauza batzuen artean, pentsatu beharko genuke zer diren desiragarriak aberastasunaren pilaketak eta desberdintasunak eragindako emaitzak. Bistan denez, aberastasuna pilatzea onuragarria da batzuentzat, bereziki dinamika horri mesede egiten dion sistema ekonomiko eta politikoari eusten diotenentzat. Hainbat azterlanek adierazten dute aberastasunaren desberdintasuna eta hori pilatu dutenak gai direla politikan eta gizartearen antolaketan herritar gehienek baino eragin handiagoa izateko, eta hori, jada, sistema politiko gisa demokrazian sinesten dutenentzat aberastasun-metaketa nahi gabeko emaitza dela dirudi.

Aberastasunaren pilaketaren eta desberdintasunaren ondorioak sistema politikotik askoz harago doaz, eta sakonki errotuta daude errealitate sozial askotan, osasun mentaleko arazoetatik osasun fisikora, aukera ekonomiko desberdinak dituzten artean hilkortasun-tasetan dauden desadostasunetatik pasatuta. Desberdintasunak mugikortasun sozialik eza, indarkeria eta delinkuentzia ere bultzatzen ditu, beste fenomeno kaltegarri batzuen artean. Hala ere, funtsean, desberdintasuna, behartsuenen maila indibidualean txarra izateaz gain, kaltegarria da gizarte osoarentzat, hainbat mailatan.

3. Zeintzuk dira proposatutako irtenbideak?

UBIEn proposatzen dugun irtenbidea oinarrizko errenta unibertsal eta baldintzarik gabekoa da, pertsona bakoitzari banaka emandako eskudiruaren aldizkako transferentzia da, gizarte partikular horretan sostengatu ahal izateko behar besteko kopurukoa. Hori da irtenbide ideala, nahiz eta UBItik onartzen dugun oinarrizko errenta baten inpaktua eta onurak neurri hori inplementatzeko eta zehazteko moduaren araberrakoak direla, eta funtsezkoak direla finantzaketa-mekanismoak eta Estatuko gainerako politikekin gertatzen dena (adibidez, kalitate handiko doako zerbitzu publikoak).

Gure ustez, ongizate-estatua ordezkatzeko duen eta progresiboki finantzatzeko ez den oinarrizko diru-sarrera bat kaltegarria izango da eskaintzarik arruntenarentzat.

Hala ere, oinarrizko errenta bat ez ezik, beste neurri batzuk ere aintzat hartzen edo hartzen ditu UBItik eztabaidaren esparruan, hala nola eurodibidendu bat. Hain zuzen ere, erakundearen ikuspegi europarra dela eta, gure ustez, irtenbide ideala Europa mailan gutxienez aplikatutako eta babestutako politika batetik pasatzen da.

4. Joan den astean, UBItik eskaera bat egin zion Eurotaldeari, oinarrizko errenta bat premiaz eskatzeko. Gaur egungo osasun-larrialdiarekin, zergatik uste duzu oinarrizko errenta hain beharrezkoa den politika dela, gaur egungo egoerak kontuan hartuta?

UBItik eskaera bat egin zion aste honetan Eurotaldeari, koronabirusaren krisiaren ondorio sozioekonomiko batzuk arintzeko oinarrizko errenta bat lehenbailehen sartzea aintzat hartzeko.

Eskaera honen asmoa premiazko oinarrizko errenta bat sustatzea da. UBItik interpretatzen dugu koronabirusaren krisiarekin adierazi eta sortu diren arazoetako batzuk, berez, egungo sistema kapitalistaren hutsuneak, iraunkortasunik eza eta sistema gisa nahi ez izatea islatzen dituztela.

Garai hartako osasun krisirik handiena izan arren, koronavirusa gizartean oro har eragin handia izan duen aurrekaririk gabeko krisi ekonomikoa eragiten ari da dagoeneko. Espainian, ERTEak, milaka saltokiren itxiera, autonomoen arazoa, gizartearen arazo ekonomikoetako batzuk baino ez dira. Koronabirusaren krisiak maila indibidual eta kolektiboan izango duen eragina dela eta, oinarrizko errenta tresna bat da gero eta pertsona gehiago pobrezian edo pobrezian erortzeko arriskuan ez erortzeko. Funtsean, langabezia garai batean bizi maila bermatzen du. Gainera, epe luzera tresna ezin hobea da enpresa-espirtua, zaintza-lana eta krisira eta lan-merkatuaren eskaera berrietara egokitzea sustatzeko; izan ere, pertsonen biziraupena bermatzen du eta beren denbora askatzen du gaur egun eskaintzen diren lanetan ordaindu gabeko jardueretara bideratu ahal izateko.

Egungo krisiak erakusten du, lehentasunak eta borondate politikoa egonda, aldaketa garrantzitsuak azkar egin daitezkeela eta behar diren baliabideak zabal daitezkeela. Ikusi dugu osasun-larrialdi honen aurrean, gobernu askok, ez dutela merkatu librean duten konfiantza alboratu, baizik eta baliabide publiko eta pribatu guztiak erabili dituztela hainbat lekuren

desjabetzearen bidez, baliabide publikoen hedapenaren bidez eta modu guztietako finantzaketaren bidez. Ikusi dugu nola krisi batean sartzeak erakusten duen bizitza erdigunean jartzea bideragarria ez ezik desiragarria ere badela: etengabe sustatzen dira autozaintza eta ongizatea, jarduera fisiko, sortzaile eta artistikoak bezalaxe.

UBItik pentsatzen dugu krisiak aldaketarako aukera leihoak izan daitezkeela, horregatik sustatu nahi izan dugu orain oinarrizko errenta: pentsatzen dugu unea dela bere erabilgarritasuna eta abantailak ikusgarri eta argi egiteko, eta pentsatzen dugu egungo eztabaida politikoez ere hori islatzen dutela.

Pentsatzen dugu oinarrizko diru-sarrerari buruzko munduko eztabaida politikoa ere islatzen duela eragile, ordezkari politiko eta politiken formulazioaz arduratzen diren eragile asko onartzen ari direla oinarrizko diru-sarrera bat gizartearentzat eraginkorragoa delako ideia. Batetik, gizarte onuren programen mosaikoak ezin ditu pandemiaren gorabeherak jorratu eta estali. Bestalde, ordezkariak jakitun dira milioika pertsona onura estigmatizatzaile eta hondarretan jartzearen ondorio kaltegarriez. Herritarrentzat egokiak diren segurtasun ekonomikoko sareetan inbertitzeko unea da. Honen tamainako pandemia bat da, zalantzarik gabe, talka exogeno ideala politika hori aplikatzeko: ezin zaie norbanakoen ekintzei egotzi, eta ezin zaie norbanakoei eskatu lanik ez dagoenean lan egiteko.